



# Koncernkontoret

## Läkemedelsrådet

### REGIONAL LÄKEMEDELSRIKTLINJE

Process	3.3.9	Version	1
Skapad av	Regionala enheten för läkemedel	Dokument id	L1RÅ1-01
Godkänd av	Läkemedelsrådet	Godkänt datum	2026-05-12
Gäller för	Utförare av hälso- och sjukvård i Region Skåne	Gäller t.o.m.	2028-05-11

## Samlat dokument om jäv i Läkemedelsrådsorganisationen

## Artikel I. Innehåll

Samlat dokument om jäv i Läkemedelsrådsorganisationen .....	1
1 Jävspolicy för läkemedelsrådsorganisationen .....	3
1.1 Inledning .....	3
1.2 Bakgrund och syfte .....	3
1.3 Omfattning av jävspolicyn .....	5
1.3.1 Läkemedelsrådet med tillhörande Lokal ArbetsGrupp (LAG) läkemedel .....	5
1.3.2 Övriga som arbetar på uppdrag av Läkemedelsrådet .....	5
1.4 Regelverk .....	5
1.5 Tilläggsregler .....	6
2 Samverkan mellan LAG läkemedel och företrädare för läkemedelsföretag .....	8
3 Bedömningar avseende jäv .....	9
3.1 Inledning .....	9
3.2 Ekonomisk ersättning för uppdrag .....	10
3.3 Typ av uppdrag .....	11
3.4 Tungt vägande jäv: .....	11
3.5 Inte lika tungt vägande jäv: .....	13
4 Samlat dokument om jäv i läkemedelsrådsorganisationen .....	14

# 1 Jävspolicy för läkemedelsrådsorganisationen

## 1.1 Inledning

Jävspolicyn för Läkemedelsrådsorganisationen (LRO) inom Region Skåne är till för att förtydliga de spelregler som ska gälla vid alla kontakter med läkemedelsindustrin.

LRO i Skåne ska stå som garant för saklig bedömning av läkemedel och producentobunden information om läkemedel. Målet är att LRO alltid ska vara en trovärdig organisation som respekteras av alla aktörer inom läkemedelsområdet.

## 1.2 Bakgrund och syfte

LRO ska verka för en medicinskt ändamålsenlig, säker och kostnadseffektiv användning av läkemedel inom öppen och slutenvård, tandvård samt inom den primärkommunala sjukvården. LRO:s verksamhet är baserad på kunskapsbaserad medicin och beprövad erfarenhet. Som expertorgan ska LRO vara tillgängligt för och arbeta gentemot samtliga aktörer inom den skånska hälso- och sjukvården vid upphandlingsförfarande, informations- och utbildningsinsatser samt vid framtagandet av rekommendationslistor och riktlinjer.

För att LRO ska framstå som en trovärdig kunskapsorganisation gentemot förskrivare och patienter, är det av yttersta vikt att dess medarbetare intar en fristående hållning gentemot läkemedelsindustrin och att rekommendationer/riktlinjer, information, utbildning och tjänster som man tillhandahåller är objektiva och obundna. Ett bristande förtroende för sakens sanning i LRO:s verksamhet kan, även om det endast avser enstaka frågor och/eller enskilda sakkunniga i LRO, äventyra tilliten till rekommendationerna och därmed försämra följsamheten till dessa.

LRO:s arbete ska samtidigt präglas av en kontinuerlig och god kommunikation med läkemedelsindustrin utan att beroendeförhållanden skapas till enskilda aktörer.

Syftet med jävspolicyn är att stärka trovärdigheten i LRO:s arbete genom att alltid öppet deklarerat eventuellt jävsgrundande bindningar till olika aktörer i läkemedelsområdet, samt att öka medvetenheten om jävsproblematiken genom att de blir stående punkter för diskussion i arbetet. Det löpande arbetet i LRO ska präglas av ett etiskt godtagbart förhållningssätt och jävsfrågor ska löpande belysas i samband med sakkunnigas arbete med LRO:s rekommendationer och utbildningar inom läkemedelsområdet.

Läkemedelsindustrins möjligheter att nå enskilda förskrivare har reglerats i och med avtalen mellan Läkemedelsindustriföreningen (LIF) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Den direkta marknadsföringen genomförs främst i form av produktinformation och fortbildningsinsatser till grupper av förskrivare. Det finns klara regler som styr hur information till förskrivarna ska ske och vad den kan innehålla.

Möjligheterna att påverka patienterna är begränsade genom restriktioner när det gäller annonsering om receptbelagda läkemedel till allmänheten. Läkemedelsindustrin vänder sig därför i allt högre utsträckning till andra målgrupper såsom brukarorganisationer, förtroendevalda och tjänstemän.

Det kräver stora kunskaper inom såväl medicin som statistik för bedömning av nyhetsvärdet i läkemedelsföretagens information. Även om man besitter dessa kunskaper är det också viktigt att vara uppdaterad inom det aktuella terapiområdet.

Medarbetare inom den offentliga hälso- och sjukvården omfattas av överenskommelsen om samverkansregler som tecknats av SKR (för offentligt finansierad hälso- och sjukvård) och läkemedelsindustrin, medicintekniska industrin samt laborietekniska industrin:

[Samverkansregler för vård och industri - SKR](#)

Läkemedelsrådet och regionala enheten för läkemedel erbjuder stöd i jävs- och sakfrågor till medarbetare, tjänstemän och politiker som på olika sätt kommer i kontakt med läkemedelsindustrin.

## 1.3 Omfattning av jävspolicyn

Deltagare i följande grupper ingår i LRO och omfattas av denna policy:

### 1.3.1 Läkemedelsrådet med tillhörande Lokal ArbetsGrupp (LAG) läkemedel

Som ledamot, fast eller adjungerad, i Läkemedelsrådet och dess LAG läkemedel, har man en särskilt känslig ställning i förhållande till läkemedelsindustrin. Arbetet inom dessa grupper innebär att läkemedelsindustrins intresse kommer att riktas mot dess sakkunniga. Sakkunniga inom Läkemedelsrådets grupperingar har ett stort ansvar exempelvis vid terapirekommendationer/riktlinjer som på flera sätt påverkar industrin. Skyldigheten att vara konkurrensneutral betonas starkt och Region Skåne förväntar sig en strikt neutral hållning gentemot industrin.

### 1.3.2 Övriga som arbetar på uppdrag av Läkemedelsrådet

Utöver dessa sakkunniga omfattas även personer som på olika sätt arbetar med bland annat utbildning och information, kommunikation, upphandlingar på uppdrag av Läkemedelsrådet av denna policy.

## 1.4 Regelverk

Regeringsformens 1 kap 9 § anger att de som arbetar inom en förvaltningsmyndighet har att iaktta saklighet och opartiskhet i sitt uppdrag. Detta innebär att ledamot i LRO självmant ska anmäla varje omständighet som kan vara ägnad att rubba förtroendet för opartiskhet i arbetet och uppdraget för LRO. Förvaltningslagen (1986:223, 11 och 12 §§) anger att när jäv föreligger äger vederbörande ej rätt att delta i beslut i det enskilda ärendet, inte heller yttra sig i ärendet eller närvara vid handläggningen av ärendet.

Förvaltningslagens innehåll gäller i detta fall även den som inte är offentligt anställd då det är uppdraget som är avgörande och inte anställningen. Jävsituationer ska protokollföras.

Om en fysisk person som är arbetstagare eller uppdragstagare i privat eller offentlig tjänst tar emot (det vill säga inte tackar nej till ett erbjudande) eller begär för sig själv eller för annan en muta eller annan otillbörlig belöning döms vederbörande för mutbrott enligt Brottsbalken (20 kap 2 §).

Med bestickning avses att till arbetstagare lämna, utlova eller erbjuda, för denne själv eller för annan, muta eller annan otillbörlig belöning för tjänsteutövning.

I övrigt hänvisas till tidigare nämnda samverkansregler mellan SKR och industrin [Samverkansregler för vård och industri - SKR](#) samt till [Läkarförbundets etiska vägledning](#).

## 1.5 Tilläggsregler

Alla som deltar i LRO:s arbete ska vart tredje år fylla i en jävsdeklaration digitalt, i vilken redovisas åtagande gentemot extern part. Detta gäller även den som inte haft någon kontakt med extern part. Återkoppling sker via regionala enheten för läkemedel till deklaranter och den som är ansvarig för uppdraget till exempel ordförande i LAG läkemedel, medarbetare på inköp, koordinator för horizon scanning.

Ledamoten ansvarar för att uppgifterna som anges är riktiga och ska utan anmodan alltid lämna en ny jävsdeklaration om förändrade omständigheter uppstår som kan innebära att ledamoten riskerar bli jävig.

Jävssituationer ska protokollföras, vilket är av särskild vikt i rekommendationsarbetet.

I samband med information och utbildning i LRO:s regi ska medarbetare och externt anlitate experter som presenterar information och åsikter öppet deklarerat eventuellt jävsgrundande kontakter med läkemedelsindustrin eller andra partsintressen.

LRO får aldrig sammankopplas med industriintressen, och framför allt aldrig med enskilt läkemedelsföretag. Av denna anledning får den som är ledamot eller adjungerad, aldrig uppträda med sitt namn kopplat till rollen inom LRO i något slags samarbete med industrin. Om sakkunnig inom LRO deltar i utbildning eller vetenskaplig sammankomst arrangerad av industrin ska LRO:s rekommendationer alltid tydligt framgå och sakkunniga bör beakta olämpligheten i att delta i marknadsförande aktiviteter.

Av samma anledning kan den som är ledamot av LRO inte ha ett stadigvarande tjänsteförhållande eller fast konsultuppdrag åt extern part enligt ovan, inom LRO:s ansvars- och intresseområden. Att delta i kliniska prövningar är i detta fall inte att betrakta som stående uppdrag, då detta är ett uppdrag som arbetsgivaren det vill säga Region Skåne åtagit sig.

Alla aktiviteter ska anmälas till Läkemedelsrådet och när problem uppstår med gränsdragningar ska diskussion tas upp med ordförande samt med Läkemedelsrådet och/eller regionala enheten för läkemedel.

Fortbildning får ej sponsras av läkemedelsindustrin eller annan extern part. Alla som deltar i LRO-arbetet gör det därför att de besitter ett stort kunnande och intresse i dessa frågor. Jävsfrågor är svåra och handlar till slut om den enskilde individens eget omdöme, likväl som integritet. Detta kan inga regler styra, reglerna kan endast vara vägledande. I tveksamma situationer går det bra att kontakta Läkemedelsrådet och/eller regionala enheten för läkemedel.

Det är viktigt att sakkunniga utan anmodan lämnar nya jävsdeklarationer när omständigheter som kan innebära att en jävssituation uppstår. Vad som är jävsgrundande beroendeförhållanden kan förändras över tiden, varför den etiska debatten ska hållas levande i organisationen. En viktig förutsättning för bibehållet förtroende för LRO:s verksamhet är öppenhet och klokhet i dessa frågor.

## 2 Samverkan mellan LAG läkemedel och företrädare för läkemedelsföretag

Läkemedelsföretagen har behov att få argumentera för sina läkemedel och framföra fakta till relevanta LAG läkemedel. Det är också av vikt att LAG läkemedel tillgodogör sig information om läkemedelsterapier även direkt från läkemedelsföretagen. De har ofta information om nya studier och utvärderingar som ska bedömas och kan ligga till grund för hur rekommendationerna formuleras. Likaledes har det stor betydelse att få information om nya läkemedel som är aktuella för introduktion på marknaden för att man ska kunna följa utvecklingen och utvärderingen av terapins ändamålsenlighet och nytta inför en framtida rekommendation.

För att tydliggöra formerna för samverkan mellan LAG läkemedel och företrädare för läkemedelsföretag har Läkemedelsrådet beslutat

- att kontakt från företagen ska ske direkt till ordföranden i aktuellt LAG läkemedel om ingen annan överenskommelse finns.
- att material som företaget vill presentera ska sammanfattas på en A4-sida samt eventuell referenslista och distribueras via mejl.
- att företagets underlag diskuteras i LAG läkemedel vid kommande möte då man även tar ställning till värdet av en utvidgad diskussion.
- att svar på förfrågan från företaget bör ges inom 1–2 månader.
- att varje LAG läkemedel bedömer om kompletterande kontakter behövs och i förekommande fall även i vilken form.

## 3 Bedömningar avseende jäv

### 3.1 Inledning

De viktigaste jävsgrunderna som bör nämnas är de som kallas intressejäv och delikatessjäv.

Jävsgrunderna gäller även för expertens släktingar eller andra närstående.

Som exempel på intresse- och delikatessjäv kan följande situationer nämnas:

- aktieinnehav i ett företag (som på något sätt är aktuellt i ärendet).
- ekonomiskt beroende av en part eller intressent.
- nära vänskap eller ovänskap med någon som är part eller på annat sätt intressent.
- tydligt beroendeförhållande till part eller intressent.

- tidigare eller pågående tydligt ställningstagande eller engagemang i den aktuella frågan, till exempel inom ramen för arbete i ideella organisationer, tidigare eller pågående uppdrag för part eller intressent, till exempel delaktighet i projekt i annan fråga än den som är aktuell.
- täta kontakter med part eller intressent, utan att ha, eller ha haft, något specifikt uppdrag och utan att ha liknande kontakter med andra aktörer/intressenter inom samma område.
- andra förhållanden som kan framkalla misstankar om partiskhet (lojalitet eller motvilja) gentemot part eller intressent (exempelvis immaterialrättigheter).

Vid bedömning av jäv är det alltid omständigheterna i det aktuella fallet som avgör.

Den som, efter bedömning, anses jävig deltar inte i några beslut/rekommendationer, och i vissa fall även diskussioner som föregår desamma, i det enskilda ärendet. Ordförande för mötet avgör om vederbörande ska få yttra sig i ärendet eller om denne ska lämna mötet under det specifika ärendets handläggning.

### 3.2 Ekonomisk ersättning för uppdrag

Det har betydelse om och hur stor en eventuell ekonomisk ersättning är samt vem som är mottagare av den aktuella ersättningen. Betalas en ersättning för ett uppdrag ut, är ersättningens storlek en viktig faktor i bedömningen och beloppet ska anges i jävsdeklarationen. Ersättning för utfört arbete ska vara skälig i förhållande till arbetets innehåll och ska ges i enlighet med arbetsgivarens regler för ersättning. Storleken på den ekonomiska ersättningen från företag ska redovisas samt vem som är mottagare av ersättningen. Värdeöverföringar där läkemedelsindustrin är en part bör rapporteras till läkemedelsindustrins samarbetsdatabas. Det bör framgå av jävsdeklarationen att experten har gett samtycke till att ingå i databasen.

Läkemedelsrådet anser att en totalersättning för uppdrag åt läkemedelsindustrin som överstiger 75 000 kr per år inte är förenligt med uppdraget i LRO.

Inga andra förmåner, ersättningar eller gåvor i någon form får förekomma.

### 3.3 Typ av uppdrag

Följande situationer utgör en särskild risk för jäv och/eller kan uppfattas som tveksamma ur förtroendepunkt (individuell bedömning görs):

### 3.4 Tungt vägande jäv:

- Aktuellt engagemang i expertpaneler (till exempel advisory boards)
  - Aktuellt engagemang i expertpaneler för läkemedelsföretag ses generellt som svårt att förena med opartiskhet kopplat till Region Skånes läkemedelsarbete. Uppdrag ska vara avslutat innan engagemang i LRO:s arbete påbörjas.
- Framtagande av marknadsföringsmaterial likställs med deltagande i advisory boards.
- Uppdrag som nationell klinisk prövningsledare, principal investigator (PI), i kliniska prövningar eller observationsstudier på uppdrag från läkemedels- eller medicinteknikföretag.
  - För läkemedel som har direkt beröring till uppdraget anses PI utgöra jäv av sådan art att deltagande i diskussioner och beslut kopplat till studieläkemedlet ej medges inom ramen för LRO:s arbete. 6 månader efter studieavslut kan engagemang i LRO:s arbete återupptas utan restriktioner.
- Innehav av aktier i enskilda företag (fondinnehav behöver inte uppges)
  - Gäller aktieinnehav kopplat till företag som har intressen i det område man arbetar med inom ramen för läkemedelsarbetet i Region Skåne. Avyttring krävs innan

deltagande i diskussioner och beslut kopplat till företaget kan medges. För att upprätthålla en hög trovärdighet är det en stark rekommendation att man avyttrar aktieposten inför deltagande i LRO. Avyttring av innehavet krävs om företaget har många läkemedel inom specifikt terapiområde (gäller framför allt LAG läkemedel).

- Tidigare anställning på företag eller styrelsepost i företag
  - Vid tidigare anställning/styrelsepost anses jäv föreligga kopplat till det aktuella företaget i 12 månader efter anställningen/uppdraget avslutats. Deltagande i diskussioner samt beslut rörande företaget medges ej under denna period.
- Forskningsanslag eller stipendium från företag/intresseorganisationer
  - Jäv anses föreligga i de frågor som berör det aktuella företaget/organisationen under den tid som ekonomisk ersättning utbetalas samt 6 månader efter utbetalning avslutats. Deltagande i diskussioner och beslut kopplat till aktuellt företag/organisation medges ej inom ramen för LRO:s arbete.
- Styrelsepost/förtroendeuppdrag i intresseorganisation kopplat till sakkunniguppdrag
  - I de fall sakkunnig även har uppdrag som styrelseledamot/förtroendeuppdrag för intresseorganisation med särintresse kopplat till uppdrag i LRO föreligger jäv av sådan art att deltagande i diskussioner samt beslut ej kan medges.
- Immaterialrättsliga rättigheter oavsett om de är kopplade till person, enskilt bolag eller annat företag innebär att deltagande i LRO:s arbete inte är möjligt.
- Uppdrag som sakkunnig/konsult till företag med intressen inom ramen för uppdraget i LRO innebär jäv av sådan art att medverkan i diskussioner samt beslut ej är möjlig.

### 3.5 Inte lika tungt vägande jäv:

- Föreläsningar, framtagande av material, oavsett om eller hur uppdraget arvoderas
  - Riktmärke är att föreläsningssuppdrag för företag inte klassas som "tungt vägande" om ersättningen för konsultens samlade uppdrag inte överstiger totalersättningen. Då klassas föreläsningssuppdragen som "tungt vägande".
  - Terapiinriktade, objektiva, material som tas fram enskilt eller tillsammans med andra räknas ej som "tungt vägande". Detsamma gäller framtagande av terapiinriktade utbildningsmaterial till vedertagna hemsidor (exempelvis Internetmedicin) eller rent studiematerial i bokform. Medverkan i diskussioner samt beslut möjligt.
  - Moderatorsuppdrag för företag med intressen kopplade till området klassas inte som tungt vägande jäv om inte ersättningen för konsultens samlade uppdrag överstiger totalersättningen. Då klassas moderatorsuppdragen som "tungt vägande".
  - Stöd i framtagande av utbildningsdagar tillsammans med flera företag (fler än tre) med intressen inom sakkunigområdet betraktas EJ som "tungt vägande" om det görs som en del av arbetsuppgiften från arbetsgivaren.
- Släktskap eller nära relationer till person i företag
  - Avhängigt vilken relation samt position som avses, individuell bedömning krävs.
- Deltagande, utöver nationell klinisk prövningsledare, i kliniska prövningar eller observationsstudier på uppdrag från läkemedels- eller medicinteknikföretag (detta gäller även forskningssköterskor).
  - Deltagande i diskussioner och beslut kopplat till studieläkemedel är tillåtet.
- Forskningsanslag från oberoende stiftelse kopplat till grundforskning alternativt verksamhetsutveckling betraktas ej som jäv. Om forskningsanslag kommer från företagsägd stiftelse

(eller direkt från företag eller via patientförening som sponsras av företag) är det att anse som jäv som ej möjliggör deltagande i diskussion och beslut som berör företagets produkter.

- Styrelseledamot/engagemang i nationellt kvalitetsregister är ej att betrakta som jäv om registret finns med i SKR/Kunskapsstyrningens förteckning över nationella register: [Kvalitetsregister | Kunskapsstyrning vård | SKR](#). Om registret drivs via sponsring av privata företag med koppling till uppdraget innebär engagemanget jäv som innebär att man inte kan medverka i diskussion och beslut i frågor som berör de stödjande företagen.

**Vid skrivning ”... ej medverkan i diskussion och beslut ...” innebär det att personen i fråga måste lämna rummet.**

Vid bedömning av jäv ska det på jävsblanketten anges när vederbörande inte ska delta i diskussion/rekommendation. Följande skrivning kan användas: ”Ska anmäla intressekonflikt/jävssituation vid diskussion/beslut kring produkter från följande företag:”

## 4 Samlat dokument om jäv i läkemedelrådsorganisationen

Detta dokument ersätter följande dokument:

- Bedömning av jäv
- Jävspolicy för Läkemedelrådsorganisationen i Region Skåne
- Policy för LAG läkemedels kontakt med läkemedelsföretag